

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 95/05-54

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Juraja Babjaka a Eduarda Bárányu vo veci sťažnosti L. J., bytom B., A. R., bytom B., V. R., bytom P., T. O., bytom S., Z. R., bytom B., a J. K., bytom D., zastúpených advokátom JUDr. M. Ď., N., pre namietané porušenie ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Senica v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 64/89 na neverejnom zasadnutí 29. júna 2005 takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Senica v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 64/89 p o r u š i l základné právo L. J., A. R., V. R., T. O., Z. R. a J. K. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Okresnému súdu Senica v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 64/89 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prietáhov.

3. L. J. p r i z n á v a primerané finančné zadosťučinenie v sume 15 000 Sk (slovom pätnásťtisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Senica p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. A. R. p r i z n á v a primerané finančné zadosťučinenie v sume 15 000 Sk (slovom pätnásťtisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Senica p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. V. R. p r i z n á v a primerané finančné zadosťučinenie v sume 15 000 Sk (slovom pätnásťtisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Senica p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

6. T. O. p r i z n á v a primerané finančné zadosťučinenie v sume 60 000 Sk (slovom šesťdesiatšesťtisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Senica p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

7. Z. R. p r i z n á v a primerané finančné zadosťučinenie v sume 60 000 Sk (slovom šesťdesiatšesťtisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Senica p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

8. J. K. p r i z n á v a primerané finančné zadosťučinenie v sume 15 000 Sk (slovom pätnásťtisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Senica p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

9. Okresný súd Senica j e p o v i n n ý zaplatiť náhradu trov konania L. J., A. R., V. R., T. O., Z. R. a J. K. v sume 42 234 Sk (slovom štyridsaťdvatisícdeväťdesiatštyri slovenských korún) na účet ich právneho zástupcu JUDr. M. Ď., N., do pätnástich dní od právoplatnosti tohto nálezu.

10. Sťažnosti L. J., A. R., V. R., T. O., Z. R. a J. K. vo zvyšnej časti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 95/05-17 z 30. marca 2005 podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal na ďalšie konanie sťažnosť (z 23. februára 2005) L. J., bytom B., A. R., bytom B., V. R., bytom P., T. O., bytom S., Z. R., bytom B., a J. K., bytom D. (spolu ďalej aj „sťažovatelia“), zastúpených advokátom JUDr. M. Ď., N., ktorou namietali porušenie ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Senica (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 64/89.

Sťažovatelia uviedli, že 1. marca 1989 Ľ. R. a L. R., obaja bytom S. (ďalej aj „žalobcovia“), podali proti žalovaným: R. R., bytom S. (ďalej aj „žalovaná v 1. rade“), A. R., bytom S. (ďalej aj „žalovaná v 2. rade“), Z. R., bytom B. (ďalej aj „žalovaná v 3. rade“), O. R., bytom S. (ďalej aj „žalovaná v 4. rade“), a T. O., bytom S. (ďalej aj „žalovaná v 5. rade“), žalobu o zrušenie spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam zapísaným na LV č. 408 v katastrálnom území S.

Okresný súd vydal 30. apríla 1998 uznesenie č. k. 8 C 64/89-253 o pripustení vstupu dedičov pôvodných žalobcov do konania. Dňa 3. októbra 2003 vydala notárka JUDr. E. D. ako súdny komisár na základe poverenia okresného súdu v dedičskej veci po nebohej R. R. osvedčenie o dedičstve sp. zn. 7 D/59/2003, D not 45/2003-Do, podľa ktorého spoluvlastnícky podiel poručiťky 1/3 na predmetných nehnuteľnostiach nadobudli V. R., A. R., L. J. a J. K. rovnodielne, t. j. každý podiel 1/4 z tohto dedičstva.

Dňa 21. novembra 2003 podala žalobkyňa Ľ. R., bytom S., na okresnom súde návrh na nariadenie predbežného opatrenia, v ktorom žiadala, aby súd zakázal sťažovateľom scudzit', prenajať a zaťažit' predmetné nehnuteľnosti, a to až do právoplatného skončenia

konania sp. zn. 8 C 64/89. Okresný súd nariadil 18. decembra 2003 vo veci predbežné opatrenie uznesením č. k. 8 C 64/89-279 (ďalej len „uznesenie z 18. decembra 2003“), ktorým sťažovateľom zakázal disponovať s predmetnými nehnuteľnosťami.

Dňa 12. januára 2004 podala L. J. prostredníctvom svojho právneho zástupcu odvolanie proti uzneseniu z 18. decembra 2003, v ktorom žiadala napadnuté rozhodnutie zrušiť a konanie o nariadenie predbežného opatrenia zastaviť.

Krajský súd v Trnave (ďalej len „krajský súd“) uznesením č. k. 10 Co 88/04-301 z 21. apríla 2004 uznesenie z 18. decembra 2003 zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Sťažovatelia zaslali 19. novembra 2004 okresnému súdu sťažnosť na prieťahy v konaní. Predseda okresného súdu vo svojej odpovedi z 28. decembra 2005 (správne malo byť z 28. decembra 2004) konštatoval, že sťažnosť sťažovateľov je neopodstatnená, pričom svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že ukončenie predmetného konania je závislé od právoplatnosti skončenia súvisiacej veci na okresnom súde vedenej pod sp. zn. 11 C 98/90, ako aj tým, že v priebehu konania postupne zomreli viacerí účastníci a bolo potrebné vyčkať skončenie dedičských konaní.

Podľa názoru sťažovateľov predmetné konanie „(...) *vzhľadom na jeho predmet, skutkovú a právnu povahu sporu nemožno hodnotiť ako zložitú vec*“. Správanie sťažovateľov nemožno považovať za také, ktoré by „*opodstatňovalo zbytočné prieťahy*“.

Z uvedených skutočností vyplýva, že okresný súd od 1. marca 1989 dosiaľ, t. j. po viac ako 16 rokoch, nerozhodol vo veci samej. Rovnako od 12. januára 2004 je okresný súd v predmetnom konaní opätovne nečinný počas obdobia viac ako 13 mesiacov.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti sťažovatelia navrhli, aby ústavný súd nálezom rozhodol, že okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 64/89 porušil základné právo sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, aby prikázal okresnému súdu konať v predmetnej veci bez zbytočných prieťahov, priznal každému zo sťažovateľov primerané finančné

zadosťučinenie vo výške 100 000 Sk, ako aj náhradu trov konania sťažovateľov na účet ich právneho zástupcu vo výške 42 274,50 Sk.

Sťažovatelia v sťažnosti taktiež uviedli, že súhlasia s tým, aby sťažnosť bola prerokovaná bez ústneho pojednávania.

Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti sťažovateľov prostredníctvom svojho predsedu podaním sp. zn. Spr. 1629/05 z 27. apríla 2005, v ktorom okrem podrobného popisu priebehu posudzovaného konania uviedol:

„Priebeh samotného súdneho konania 8 C 64/89 bol skomplikovaný tým, že v priebehu tohto konania viacerí jeho účastníci zomreli a to žalobca L. R., pričom dedičské konanie právoplatne skončilo 19. 11. 97, žalobkyňa L. R., zomrela ..., pričom dedičské konanie právoplatne skončilo 3. 7. 1999, žalovaná A. R. zomrela ... a dedičské konanie právoplatne skončilo 20. 4. 1996, žalovaná O. R. zomrela ... a dedičské konanie právoplatne skončilo 6. 6. 96 a žalovaná R. R. zomrela ... a dedičské konanie právoplatne skončilo 21. 10. 2003.

Aj pokiaľ súd vychádza z toho, že podľa § 107 ods. 3 O. s. p. za určitých okolností možno s dedičmi účastníka konania pokračovať v konaní aj skôr, ako sa právoplatne skončilo dedičské konanie, v tomto prípade ide o majetkovú vec a pred právoplatným skončením dedičských konaní nebolo možné v konaní pokračovať. Nebolo totiž zrejmé, ktorý z dedičov pôvodného účastníka prevezme majetok, ktorého sa táto žaloba týka.

Vo veci teda nebolo možné konať v týchto obdobiach :
od 22. 7. 92 do 20. 4. 96 pre smrť žalovanej A. R., od 28. 2. 94 do 19. 11. 97 pre smrť žalobcu L. R., od 2. 8. 95 do 6. 6. 96 pre smrť žalovanej O. R., od 8. 5. 98 do 3. 7. 99 pre smrť žalobkyne L. R., od 7. 2. 2003 do 21. 11. 2003 pre smrť žalovanej R. R.“

Predseda okresného súdu poukázal na skutočnosť, že 11. septembra 1991 bolo okresnému súdu doručené podanie Z. R., v ktorom okrem iného „(...) prosí o prerušenie tohto súdneho sporu (8 C 64/89), pretože na OS Senica (...) nie je dosiaľ ukončený spor pod 11 C 98/90, v ktorom žiadajú zrušenie notárskej zápisnice z 7. 1. 88. (...) obidva súdne spory obsahovo na seba nadväzujú.

Na pojednávani 11. 9. 91 mal súd k dispozícii spis OS Senica spis. zn. 11 C 98/90 o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy, pričom v tomto spore vystupovala, avšak na strane žalobcov A. R. Na pojednávani OS Senica 11. 9. 91 súd zistil, že je potrebné znalecky skúmať duševný stav p. A. R. (...) z toho hľadiska či je spôsobilá sama sa zastupovať v konaní pred súdom alebo potrebuje opatrovníka.

Uznesením vyhláseným na pojednávani 11. 9. 91 súd prerušil konanie 8 C 64/89 na čas, kým bude vo veci 11 C 98/90 podaný ZP znalcom z odboru psychiatrie (...) Stav konania sudkyňa sledovala. (...) z toho dôvodu súd nepokračoval v konaní až do 17. 6. 92. Keďže zo ZP MUDr. M. G. z 13. 5. 92 bolo zistené, že A. R. nie je spôsobilá sa sama zastupovať, OS Senica 7. 7. 92 urobil dopyt na Obecný úrad S. a požiadal obecný úrad o oznámenie, kto z príbuzných by mohol vykonávať funkciu opatrovníka tejto žalovanej. Obecný úrad S. 24. 7. 92 súdu oznámil, že A. R. zomrela a súd uznesením z 27. 7. 92 (...) prerušil konanie OS Senica spis. zn. 8 C 64/89 do právoplatného skončenia dedič. konania (...) sudkyňa stav dedičského konania po tejto poručiteľke pravidelne zisťovala. Ako je uvedené vyššie zomrel aj žalobca E. R., po ktorom dedič. konanie trvalo do 19. 11. 97. (...)

V konaní OS Senica spis. zn. 11 C 98/90 je (...) predmetom sporu určenie neplatnosti kúpnej zmluvy, ktorou predávajúci A. R. (...), Z. R., O. R. a T. O. (teda pôvodné žalované v konaní OS Senica 8 C 64/89) predali pôvodným žalobcom v konaní 8 C 64/89 L. R. a L. R. (...) podiel spolu 138/168–ín v pôvodných PK parcelách 247/2 a 247/3 k. ú. a obce S. zapísaných v PK vložke 1906 k. ú. S.

Pokiaľ by zmluva posudzovaná v konaní OS Senica 11 C 98/90 bola vyhlásená za neplatnú, stali by sa terajšie žalované Z. R. a T. O. ako aj právne nástupkyne zom. O. R. a A. R. spoluvlastníkmi terajších parc. č. 247/2, 3 a boli by teda všetci spoluvlastníci vystupujúci v konaní 8 C 64/89 spoluvlastníkmi pozemkov väčšieho rozsahu ako je to v súčasnosti, pokiaľ sa zmluva posudzovaná v konaní 11 C 98/90 považuje za platnú. Zrušiť a vyporiadať podiel. spoluvlastníctvo by potom bolo možné aj iným spôsobom, než je tomu v súčasnosti. (...)

Čo sa týka sťažovateľov – právnych nástupcov zomrelej R. R., títo sami ani neoznámili súdu, že R. R. zomrela. Túto skutočnosť súd zistil až z návrhu L. R. na vydanie predbežného opatrenia, ktorá žiadosť sa nachádza vo veci 8 C 64/89. (...)

Pokiaľ súd teda nekonal v konaní OS Senica 8 C 64/89 bolo to prevažne buď pre prebiehajúce dedičské konania po zomrelých účast., alebo práve na žiadosť časti terajších sťažovateľov, aby sa v tejto veci nekonalo do právoplat. rozhodnutia OS Senica 11 C 98/90.

Oznamujem Vám, že netrváme na verejnom ústnom pojednávaní. “

Ústavný súd upustil so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde od ústneho pojednávania v danej veci, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami, ako aj s obsahom súdneho spisu dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania v predmetnej veci.

Na okresnom súde podali 1. marca 1989 žalobcovia žalobu, ktorou sa proti žalovanej v 1. rade, žalovanej v 2. rade, žalovanej v 3. rade, žalovanej v 4. rade a žalovanej v 5. rade, domáhali zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam (rodinnému domu, zastavaným a priláhlým pozemkom) v katastrálnom území S.

Pokynom súdnej kancelárie zo 6. marca 1989 nechala vo veci konajúca sudkyňa zaslať rovnopis žaloby žalovaným na vyjadrenie. V mene žalovanej v 1. rade sa vyjadril jej syn podaním doručeným okresnému súdu 14. marca 1989. Žalované v 2. až 5. rade sa vyjadrili v podaní doručenom okresnému súdu 17. marca 1989.

Zákonná sudkyňa nariadila 20. marca 1989 pojednávanie na 7. apríl 1989 a uložila predvolať naň účastníkov, ako aj právneho zástupcu žalobcov. Okresný súd pojednával vo veci 7. apríla 1989. Pojednávanie bolo odročené na neurčito za účelom vypočutia žalovaných v 1. rade a v 2. rade (ktoré sa pre vysoký vek a zdravotný stav na pojednávanie nedostavili) a vykonania ohliadky na mieste samom.

Uznesením sp. zn. 8 C 64/89 z 18. apríla 1989 ustanovil okresný súd v konaní súdneho znalca, aby posúdil a navrhol variant možnej reálnej deľby nehnuteľností, a uložil žalobcom povinnosť zaplatiť preddavok na trovy znaleckého dokazovania (zaplatený 22. mája 1989). Dňa 6. mája 1989 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie M. S. (vyžiadané okresným súdom 20. marca 1989) ohľadne pomerov účastníkov konania. Okresný súd urgoval podanie znaleckého posudku 19. júna 1989 a 15. augusta 1989.

Súdny znalec doručil okresnému súdu znalecký posudok 27. septembra 1989 v ktorom okrem iného uviedol: *„Dnešné domy sú vzhľadom na zakres pôvodného spoločného domu v katastrál. mape prestavené (iný pôdorys) (...) Po premeraní terajšej situácie domov, zistil som, že tieto bez značnej prestavby nie je možné meniť, t. j. posúvať hranice medzi nimi (...) Dnešné záhrady sú v prírode oplotené pevnými plotmi a sú to prídomevé záhrady, hranice oplotenia sú vedené zarovno domami.*

Navrhovateľ sa vyjadril, že nesúhlasí s terajším oplotením a trvá na novom rozdelení (...) Žalovaná v 2. rade (...) trvá na stave, ako je vytvorený v prírode, na terajšom užívacom stave budov, záhrad aj spoločného dvora a hlavne vjazdu, lebo nemá iný príchod do domu.

*Za žalované v 2. až 5. rade vypovedala Z. R. a to tak, že trvajú na skutočnom stave ako je v prírode (...) nesúhlasia ani so zriadením vecného bremena v ich prospech (...) k účelom prechodu (...) a nesúhlasia ani s žiadnym finančným vyrovnaním podľa ocenenia (...).“ Súdny znalec navrhol v závere dve alternatívy vyporiadania podielového spoluvlastníctva, obe vychádzajúce zo skutočného stavu užívania nehnuteľností spoluvlastníkmi, líšiace sa v otázke usporiadania pomerov medzi účastníkmi ohľadne časti pozemku užíwanej dosiaľ na prechod a prístup k jednotlivým oddeleným častiam domu a dvora. Súdny znalec v tejto súvislosti konštatoval: *„Iné rozdelenia by vyžadovali investičné náklady zriadením príchodov do dvorov a záhrad cez domy a nakoľko sa jedná o staršie osoby s malými dôchodkami, nie je predpoklad že by toto zvládli.“**

Zákonná sudkyňa nariadila 27. septembra 1989 pojednávanie na 16. október 1989 a uložila predvolať naň účastníkov, ako aj právneho zástupcu žalobcov a zároveň im doručiť znalecký posudok. Následne boli okresnému súdu doručené plnomocenstvá, z ktorých vyplynulo, že žalovaná v 2. rade splnomocnila na zastupovanie v konaní žalovaných v 3. rade

a žalovaná v 1. rade splnomocnila na zastupovanie v konaní svojho syna V. R. Okresný súd pojednával vo veci 16. októbra 1989. Pojednávanie bolo odročené na neurčito za účelom vykonania ohliadky nehnuteľnosti na mieste samom za účasti súdneho znalca (z odboru geodézie), ktorý podal vo veci znalecký posudok, ako aj za účasti znalca z odboru stavebníctva. Termín ohliadky nariadila zákonná sudkyňa 25. októbra 1989 na 14. november 1989.

Uznesením č. k. 8 C 64/89-32 zo 14. novembra 1989 ustanovil okresný súd vo veci súdneho znalca z odboru stavebníctva, ktorému uložil do 14. decembra 1989 podať znalecký posudok ohľadne možnosti reálnej deľby rodinného domu, ktorý mal byť predmetom vypořádania spoluvlastníctva, ako aj ohľadne veľkosti zastavanej a obytnej plochy a rozmerov rodinného domu, resp. jeho jednotlivých oddelených častí užívaných spoluvlastníkmi. Ohliadku, ako aj výsluch žalovanej v 1. rade a žalovanej v 2. rade uskutočnil okresný súd 14. novembra 1989.

Okresnému súdu bolo 27. decembra 1989 doručené podanie žalovanej v 3. rade, žalovanej v 4. rade a žalovanej v 5. rade, v ktorom sa vyjadrili k predmetu konania.

Ustanovený súdny znalec z odboru stavebníctva predložil okresnému súdu znalecký posudok 13. decembra 1989, v ktorom v závere uviedol: *„Nehnutel'nosť je možné rozdeliť tak, ako je užívaná v súčasnej dobe.“*

Zákonná sudkyňa uložila 13. decembra 1989 súdnej kancelárii doručiť znalecký posudok stranám na vyjadrenie.

Dňa 2. januára 1990 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie zástupcu žalovanej v 1. rade, v ktorom bolo vyjadrené súhlasné stanovisko k obsahu a záverom znaleckého posudku. Zákonná sudkyňa nariadila 15. januára 1990 pojednávanie na 29. január 1990 a súdnej kancelárii uložila predvolať naň účastníkov konania, ich zástupcov a oboch súdnych znalcov.

Okresný súd pojednával vo veci 29. januára 1990. Predmetom dokazovania bol najmä výsluch znalcov k možnostiam reálnej deľby nehnuteľností. Okresný súd pojednávanie odročil na 21. február 1990.

Uznesením sp. zn. 8 C 64/89 z 12. februára 1990 uložil okresný súd žalobcom zaplatiť preddavok na trovy znaleckého dokazovania (vyhotovenie geometrického plánu) pre účely deľby nehnuteľností (zaplatený 19. februára 1990).

Na pojednávaní konanom 21. februára 1990 okresný súd vypočul svedkyňu navrhnutú žalobcami. Pojednávanie bolo odročené za účelom výsluchu svedka navrhnutého žalovanými a doplnenia znaleckého dokazovania. Dňa 19. februára 1990 bolo okresnému súdu doručené podanie navrhnutého svedka, v ktorom uviedol, že sa pojednávania nemôže zúčastniť zo zdravotných dôvodov (predložil lekárske potvrdenie v tomto zmysle), ako aj že nepozná podrobnosti dohody účastníkov konania ohľadne deľby nehnuteľností, ohľadne ktorých by mal byť vypočutý.

Zákonná sudkyňa nariadila 9. apríla 1990 pojednávanie na 2. máj 1990 a uložila predvolať naň účastníkov, ako aj ich právnych zástupcov. Pojednávanie bolo odročené na neurčito.

Uznesením č. k. 8 C 64/89-148 z 11. júna 1990 ustanovil okresný súd vo veci súdneho znalca, ktorému uložil v lehote 30 dní vypracovať geometrický plán ako podklad pre rozdelenie nehnuteľností, ktoré boli predmetom spoluvlastníctva účastníkov konania. Okresný súd urgoval podanie znaleckého posudku 30. júla 1990. Súdny znalec predložil znalecký posudok (vrátane geometrického plánu) okresnému súdu 7. augusta 1990.

Zákonná sudkyňa nariadila 9. augusta 1990 pojednávanie vo veci na 24. august 1990. Uložila súdnej kancelárii zaslať predvolanie, ako aj znalecký posudok splnomocneným zástupcom účastníkov konania a predvolať znalca.

Pojednávanie konané 24. augusta 1990 bolo odročené za účelom dopracovania geometrického plánu.

Zákonná sudkyňa nariadila 7. septembra 1990 pojednávanie vo veci na 11. október 1990. Uložila súdnej kancelárii upovedomiť splnomocnených zástupcov účastníkov konania a predvolať ustanovených súdnych znalcov.

Okresný súd pojednával vo veci 11. októbra 1990. Po otvorení pojednávania konštatovala zákonná sudkyňa existenciu ďalšieho sporu medzi účastníkmi konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 11 C 98/90. Podľa právneho zástupcu žalobcov tento spor nesúvisí s prejednávanou vecou. Podľa vyjadrenia žalovaných v 3. rade a v 4. rade oba spory súvisia, pretože „v zmluve ktorú žalujú ako neplatnú alebo v súvislosti s ňou bola dohoda aj na tom spoluvlastníctve o ktoré ide v konaní 8 C 94/89“ (správne malo byť 8 C 64/89, pozn.). Na pojednávaní boli vypočutí súdni znalci k otázke rozdelenia predmetu spoluvlastníctva.

Uzneseniami č. k. 8 C 64/89-170, č. k. 8 C 64/89-171 a č. k. 8 C 64/89-172 z 29. októbra 1990 rozhodol okresný súd o znalečnom vo veci ustanovených súdnych znalcov.

Uznesením č. k. 8 C 64/89-178 z 3. januára 1991 uložil okresný súd žalobcom povinnosť zaplatiť preddavok na trovy znaleckého dokazovania. Žalobcovia v podaní doručenom okresnému súde 16. januára 1991 poukázali na preddavky, ktoré zaplatili v dovtedajšom priebehu konania, s tým, že sú „dostačujúce“, a pokiaľ majú návrhy na doplnenie dokazovania žalovaní, je potrebné uložiť túto povinnosť im. Okresný súd obratom vyzval žalobcov na vyjadrenie, či svojím podaním mienili podať odvolanie. Po doručení kladnej odpovede (29. januára 1991) bola vec predložená 1. februára 1991 Krajskému súde v Bratislave na rozhodnutie.

Krajský súd v Bratislave uznesením č. k. 12 Co 51/91-186 z 28. februára 1991 zmenil uznesenie okresného súdu z 3. januára 1991 a uložil povinnosť zaplatiť preddavok

na trovy znaleckého dokazovania žalovanej v 3. rade, žalovanej v 4. rade a žalovanej v 5. rade. Spis bol okresnému súdu vrátený 9. apríla 1991. Preddavok bol žalovanými zaplatený v dňoch 14. mája 1991 a 15. mája 1991.

Na základe výzvy okresného súdu predložil 21. júna 1991 súdny znalec Ing. P. P. dodatok k svojmu znaleckému posudku z 13. decembra 1989 k najoptimálnejšiemu variantu rozdelenia nehnuteľností z hľadiska stavebnotechnického a užívacích vzťahov. Doplnok k znaleckému posudku bol 24. júna 1991 zasielaný stranám na vyjadrenie.

Zákonná sudkyňa nariadila 27. augusta 1991 pojednávanie na 11. september 1991. Dňa 11. septembra 1991 bolo okresnému súdu doručené podanie žalovanej v 3. rade (sťažovateľka v konaní pred ústavným súdom), ktorým ospravedlňovala neúčast' zástupcu žalovaných v 2. až 5. rade na pojednávaní, ako aj svoju neúčast' a zároveň navrhla prerušenie konania z dôvodu, že *«na Okresnom súde v Senici (u p. JUDr. P.) nie je dosiaľ ukončený súdny spor, vedený pod č. 11 C 98/90, v ktorom žiadame zrušenie „Notárskej zápisnice“ zo dňa 7. 1. 1988. Obidva súdne spory o majetkovom vysporiadaní obsahovo na seba nadväzujú.»*

Okresný súd pojednával vo veci 11. septembra 1991. Na pojednávaní sa vykonalo oboznámenie so spisom vo veci sp. zn. 11 C 98/90, z ktorého *„(...) sa zisťuje, že kúpna zmluva, ktorá je predmetom uvedeného konania, sa týka iných nehnuteľností, než ktoré sú predmetom žaloby č. 8 C 64/89, avšak zo spisu OS Senica 11 C 98/90 vyplýva, že je potrebné znalecky skúmať duševný stav A. R., z toho hľadiska či je spôsobilá sama sa zastupovať v konaní pred súdom, alebo potrebuje opatrovníka“*. Následne sudkyňa vyhlásila uznesenie: *„Súd pojednávanie odročuje na neurčito. Súd konanie prerušuje na čas, kým bude vo veci 11 C 98/90 podaný ZP znalcom z odboru psychiatrie o duševnom stave A. R. – žalovanej v 2. rade.“* Dňa 23. októbra 1991 bolo okresnému súdu doručené podanie žalovanej v 3. rade (aj v mene žalovaných v 2. rade, v 4. rade a v 5. rade), v ktorom namietali záver okresného súdu, že vec vedená pod sp. zn. 11 C 98/90 nesúvisí z hľadiska predmetu konania s vecou vedenou pod sp. zn. 8 C 64/89.

Podanie znaleckého posudku okresný súd zisťoval v októbri 1991, v novembri 1991, v januári 1992, vo februári 1992, v marci 1992, v apríli 1992, v máji 1992 a v júni 1992. Výzvou zo 7. júla 1992 žiadal okresný súd Obecný úrad v S. o oznámenie, kto z príbuzných by mohol vykonávať funkciu opatrovníka žalovanej v 2. rade. Podanie správy okresný súd urgoval listom z 21. júla 1992. Obecný úrad listom z 23. júla 1992 doručeným okresnému súdu 24. júla 1992 oznámil, že žalovaná v 2. rade zomrela.

Okresný súd uznesením č. k. 8 C 64/89-216 z 27. júla 1992 prerušil konanie sp. zn. 8 C 64/89 do právoplatného skončenia dedičského konania po žalovanej v 2. rade.

Uznesením č. k. 8 C 64/89-218 z 20. augusta 1992 rozhodol okresný súd o znalečnom pre súdneho znalca Ing. P. P. v súvislosti s vypracovaním dodatku k znaleckému posudku z 20. júna 1991.

Stav dedičského konania po poručiťke zisťoval okresný súd 25. septembra 1992, 6. októbra 1992, 8. decembra 1992, 3. marca 1993, 12. mája 1993 a 22. júla 1993.

Dňa 3. augusta 1993 bola okresnému súdu doručená správa Notárskeho úradu v H. z 30. júla 1993, podľa ktorej súdny komisár v dedičskej veci po žalovanej v 2. rade čaká na podklady (identifikáciu parciel) od Správy katastra v S. Okresný súd stav označeného dedičského konania zisťoval následne 27. septembra 1993. Dňa 1. októbra 1993 bola okresnému súdu doručená správa Notárskeho úradu v H. z 30. septembra 1993 prakticky zhodného obsahu s predchádzajúcou správou z 30. júla 1993. Okresný súd stav označeného dedičského konania zisťoval následne 7. januára 1994. Dňa 18. januára 1994 bola okresnému súdu doručená správa Notárskeho úradu v H. zo 17. januára 1994 zhodného obsahu s predchádzajúcimi správami z 30. júla 1993 a z 30. septembra 1993. Okresný súd stav označeného dedičského konania zisťoval následne výzvou z 3. mája 1994. Dňa 17. mája 1994 bola okresnému súdu doručená správa Notárskeho úradu v H. z 12. mája 1994, podľa ktorej konanie nebolo dosiaľ skončené. Okresný súd stav označeného dedičského konania zisťoval následne výzvou z 12. júla 1994. Dňa 19. júla 1994 bola okresnému súdu doručená správa Notárskeho úradu v H. z 18. júla 1994, podľa ktorej

konanie nebolo dosiaľ skončené, súdnej komisárke nebol predložený znalecký posudok k hodnote – cene nehnuteľností patriacich do dedičstva. Okresný súd stav označeného dedičského konania zisťoval následne výzvou z 2. novembra 1994. Dňa 8. decembra 1994 bola okresnému súdu doručená správa Notárskeho úradu v H. zo 6. decembra 1994, podľa ktorej konanie nebolo dosiaľ skončené. Súdna komisárka uviedla: „(...) *nemám náležité doklady v spise potrebné k prejednaniu dedičstva. Uvedené doklady, najmä znalecký posudok k nehnuteľnostiam, som niekoľkokrát žiadala od dedičov, avšak doteraz mi nebol doručený do spisu.*“

Okresný súd stav označeného dedičského konania zisťoval následne výzvou z 2. júna 1995. Dňa 11. júla 1995 bola okresnému súdu doručená správa Notárskeho úradu v H. z 10. júla 1995, podľa ktorej sú dedičia predvolaní na pojednávanie 14. júla 1995. Na základe ďalšej výzvy okresného súdu zo 7. augusta 1995 súdna komisárka 9. augusta 1995 oznámila, že pojednávanie bolo odročené na 21. august 1995 pre neúplnosť ohodnotenia predmetu dedičstva znalcom. Stav predmetného dedičského konania zisťoval okresný súd následne v septembri 1995, v októbri 1995, v decembri 1995, v januári 1996, vo februári 1996, v marci 1996 a v septembri 1996. Spis v predmetnej dedičskej veci bol pripojený 4. septembra 1996. Rozhodnutie o dedičstve v uvedenej veci nadobudlo právoplatnosť 20. apríla 1996.

Z obsahu dedičského spisu sa okresný súd dozvedel o úmrtí O. R. – žalovanej v 4. rade. Zákonná sudkyňa uložila súdnej kancelárii zistiť dátum úmrtia žalovanej v 4. rade a stav príslušného dedičského konania v dedičskej kancelárii okresného súdu (5. septembra 1996), ako aj požiadať o podanie informácie Obecny úrad S. (11. septembra 1996). Obecny úrad S. listom z 3. októbra 1996 doručeným okresnému súdu 7. októbra 1996 oznámil, že O. R. sa odhlásila z trvalého pobytu v obci S. a presťahovala na adresu B., preto obecny úrad nedisponuje presnou informáciou o dátume jej úmrtia.

Stav dedičského konania zisťoval okresný súd v marci 1997, v apríli 1997, v júli 1997 a v novembri 1997.

Zákonná sudkyňa nariadila 6. apríla 1998 pojednávanie vo veci na 30. apríl 1998. Súdnej kancelárii neuložila predvolávať účastníkov konania s tým, že títo sú už predvolaní v súvislosti s konaním vedeným pod sp. zn. 11 C 98/90.

Na pojednávaní konanom 30. apríla 1998 konštatoval okresný súd právne nástupníctvo M. R., L. R., Ľ. R. a L. H. po žalobcovi Ľ. R., ktorý v priebehu konania zomrel, ako aj právne nástupníctvo žalovaných v 3. rade a v 5. rade po žalovaných v 1. rade a v 2. rade. Okresný súd vyhlásil uznesenie, ktorým *„pripúšťa vstup do konania žalobcov M. R., L. R., L. H. a Ľ. R. na miesto zomrelého žalobcu Ľ. R. Súd zastavuje konanie so žalobcom Ľ. R. a žalovanými A. R. a O. R.“*.

Zákonná sudkyňa nariadila 14. septembra 1998 súdnej kancelárii zistiť stav dedičského konania po žalobkyni L. R., ktorá mala zomrieť... Z úradného záznamu z 12. októbra 1998 vyplýva, že dedičská vec po žalobkyni bola vedená na okresnom súde pod sp. zn. D 511/98 a spis sa v tom čase nachádzal u súdneho komisára. Stav dedičského konania po žalobkyni zisťoval okresný súd aj v januári 1999, v marci 1999, v júli 1999 a v septembri 1999.

Spis bol následne zákonnej sudkyňi predkladaný 3. apríla 2000, 27. apríla 2000 (v súvislosti s vecou sp. zn. 11 C 98/90), 16. augusta 2000 (v súvislosti s vecou sp. zn. 11 C 98/90), 13. augusta 2001, 22. októbra 2001, vo februári 2002, 28. júna 2002, 9. októbra 2002, 10. decembra 2002, 13. februára 2003, 2. júna 2003, 8. septembra 2003.

Dňa 21. novembra 2003 podala Ľ. R. na okresnom súde návrh na vydanie predbežného opatrenia, ktorým by okresný súd zakázal žalovanej v 3. rade, žalovanej v 5. rade, V. R., A. R., A. J. a J. K. ako právnym nástupcom žalovanej v 1. rade *„scudziť, prenajať a zaťažiť nehnuteľnosti vedené na LV 408 pre obec a k. ú. S. ako parc. č. 339, 340, 341, 342, 343 a to do právoplatnosti skončenia konania vedeného na Okresnom súde v Senici pod č. 8 C 64/89“*.

Okresný súd vyzval 1. decembra 2003 žalobkyňu Ľ. R. na zaplatenie súdneho poplatku, ktorý žalobkyňa zaplatila obratom – 2. decembra 2003.

Uznesením č. k. 8 C 64/89-279 z 18. decembra 2003 vydal okresný súd predbežné opatrenie, ktorým zakázal žalovaným „*disponovať s nehnuteľnosťami nachádzajúcimi sa v k. ú. a obci S., zapísanými v katastri nehnuteľností na liste vlastníctva č. 408 pre obec a k. ú. S., ako parcela č. 339, 340, 341, 342, 343, najmä scudziť, prenajať a zaťažiť nehnuteľnosti a to do právoplatného skončenia konania Okresného súdu v Senici spisová značka 8 C 64/89*“.

Proti rozhodnutiu podala 13. januára 2004 žalovaná L. J. prostredníctvom svojho právneho zástupcu odvolanie.

Okresný súd vyzval 21. januára 2004 účastníčky konania Ľ. R. a L. J., ako aj ich právnych zástupcov na doplnenie náležitostí plnomocenstiev udelených právnym zástupcom účastníkmi konania.

Právny zástupca L. J. predložil doplnené plnomocenstvo 2. februára 2004. Listom z 11. februára 2004 okresný súd urgoval v uvedenej veci právneho zástupcu Ľ. R. Plnomocenstvo bolo doplnené 19. februára 2004.

Vec bola predložená Krajskému súdu v Trnave na rozhodnutie o odvolaní 22. marca 2004. Krajský súd v Trnave uznesením č. k. 10 Co 88/04-301 z 21. apríla 2004 uznesenie okresného súdu z 18. decembra 2003 o nariadení predbežného opatrenia zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Rozhodnutie a spis boli okresnému súdu doručené 23. augusta 2004.

Okresný súd zasielal písomné vyhotovenie rozhodnutia o odvolaní účastníkom konania 31. augusta 2004. Listom z 29. septembra 2004 žiadal Krajský súd v Trnave o zaslanie ďalších troch vyhotovení uznesenia z 21. apríla 2004, aby ho bolo možné zaslať všetkým účastníkom konania, resp. ich právnym zástupcom. Ďalšie rovnopisy uznesenia

z 21. apríla 2004 boli okresnému súdu doručené 6. októbra 2004. Okresný súd zaslal rozhodnutie ostatným účastníkom 7. októbra 2004.

Listom z 5. januára 2005 vyzval okresný súd žalobkyňu Ľ. R. a jej právneho zástupcu na vyjadrenie, či trvajú na návrhu na vydanie predbežného opatrenia vo veci.

Podaním z 22. januára 2005 doručeným okresnému súdu 24. januára 2005 žalobkyňa Ľ. R. oznámila: „(...) už *netrvám na vydaní predbežného opatrenia.*“

Okresný súd uznesením č. k. 8 C 64/89-314 z 8. februára 2005 konanie o návrhu na vydanie predbežného opatrenia zastavil. Písomné vyhotovenie rozhodnutia bolo doručované účastníkom konania 6. apríla 2005.

Listom z 25. apríla 2005 žiadal okresný súd Správu katastra S. o zaslanie podkladov z katastra nehnuteľností.

Dňa 26. apríla 2005 bol pripojený spis okresného súdu vo veci sp. zn. 7 D 59/03. Správa katastra S. doručila okresnému súdu žiadané podklady 27. apríla 2005.

III.

3.1. Sťažovatelia namietali porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov v dôsledku neprimeranej dĺžky konania (argumentujúc, že okresný súd vo veci nerozhodol ani po 16 rokoch od podania žaloby 1. marca 1989), ako aj v dôsledku „*opätovnej*“ nečinnosti okresného súdu v posudzovanom konaní (naposledy od 12. januára 2004, t. j. viac ako 13 mesiacov).

Ústavný súd už v súvislosti so svojou rozhodovacou činnosťou vyslovil, že povinnosť poskytovať ochranu základným právam a slobodám zaručeným ústavou v kontexte medzinárodných záväzkov Slovenskej republiky vyplývajúcich okrem iného aj

z Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) majú aj všeobecné sudy ako primárni ochrancovia ústavnosti.

Povinnosťou súdov vyplývajúcou zo základného práva účastníkov súdneho konania na prerokovanie ich veci bez zbytočných prietáhov v kontexte medzinárodných záväzkov Slovenskej republiky garantovať právo na prerokovanie veci súdom v primeranej lehote vyplývajúce z čl. 6 ods. 1 dohovoru je zabezpečiť odstránenie stavu právnej neistoty osoby domáhajúcej sa rozhodnutia štátneho orgánu v primeranej dobe (napr. III. ÚS 347/04).

K vytvoreniu stavu právnej istoty dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, že štátne orgány vec prerokujú, prípadne vykonajú rôzne úkony bez ohľadu na ich počet (napr. I. ÚS 10/98).

Otázku existencie zbytočných prietáhov v konaní, a tým aj porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy skúma ústavný súd vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu podľa právnej a faktickej zložitosti veci, podľa správania účastníka konania a spôsobu, akým v konaní postupoval súd (III. ÚS 175/04).

Jurisdikcia ústavného súdu „rationae temporis“ sa vzťahuje na obdobie po 15. februári 1993. V rámci posúdenia základnej otázky – či sa vec sťažovateľov prerokovala na okresnom súde v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy bez zbytočných prietáhov – však treba prihliadnuť aj na deň začatia konania na okresnom súde a na dobu, ktorá v konaní uplynula do 15. februára 1993 (obdobne napr. III. ÚS 18/00, III. ÚS 174/02).

Zatiaľ čo sťažovateľky T. O. a Z. R. boli ako žalovaná v 5. rade a žalovaná v 3. rade účastníčkami konania už od jeho začiatku (od podania žaloby 1. marca 1989), sťažovatelia L. J., A. R., V. R. a J. K. sa stali účastníkmi posudzovaného konania až v roku 2003 v dôsledku právneho nástupníctva po R. R. (žalovanej v 1. rade).

V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na to, že v prípade procesného nástupníctva skúma možné porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. možné porušenie práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v období počas, ktorého bol sťažovateľ účastníkom posudzovaného konania. V rámci posúdenia, či sa vec sťažovateľa prerokovala na konajúcom súde bez zbytočných prietáhov, však prihliada aj na deň začatia konania na uvedenom súde a na dobu, ktorá v konaní uplynula do okamihu, keď sa sťažovateľ stal účastníkom posudzovaného konania (obdobne napr. III. ÚS 209/03, III. ÚS 193/03, III. ÚS 229/04).

3.2. Predmetom posudzovaného konania pred okresným súdom je žaloba o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam.

Ústavný súd sa po oboznámení s obsahom príslušného súdneho spisu a s argumentáciou účastníkov konania pred ústavným súdom nestotožnil so stanoviskom právneho zástupcu sťažovateľov, podľa ktorého nejde v posudzovanom prípade z hľadiska právneho ani skutkového „o zložitú vec“.

Z relevantnej právnej úpravy (§ 142 Občianskeho zákonníka), ako aj z ustálenej judikatúry všeobecných súdov (napr. Rc 40/70) vyplýva, že so zrušením podielového spoluvlastníctva rozhodnutím súdu je nerozlučne spojené vyporiadanie spoluvlastníkov, ktorých práva sú zrušením spoluvlastníctva dotknuté. Ustanovenie § 142 ods. 1 Občianskeho zákonníka uvádza nielen jednotlivé spôsoby zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva, ale zároveň záväzne určuje poradie, v ktorom môžu byť tieto spôsoby vyporiadania použité. Návrhom na spôsob vyporiadania podielového spoluvlastníctva nie je teda súd viazaný. Zmyslom tohto vyporiadania je vyriešenie vzťahov, ktoré sa vytvorili medzi podielovými spoluvlastníkmi v súvislosti s existenciou podielového spoluvlastníctva, prípadne ktoré vznikajú medzi niekdajšími podielovými spoluvlastníkmi v súvislosti so zrušením podielového spoluvlastníctva. Vzhľadom na uvedené sa vyporiadanie vykonáva ako „vyporiadanie v širšom slova zmysle“.

Pretože rozdelenie veci medzi spoluvlastníkov podľa výšky podielov je ako spôsob likvidácie spoluvlastníckych vzťahov uvedené na prvom mieste, musí sa súd vždy v prvom rade zaoberať posúdením možnosti použitia tohto spôsobu vypořádania najmä z toho hľadiska, či je reálne rozdelenie veci „dobré možné“, prihliadajúc na „veľkosť podielov a účelné využitie veci“ (napr. funkčnosť a praktickosť, ale aj uspokojenie bytovej potreby jednotlivých spoluvlastníkov a pod.).

Vzhľadom na rozsah dokazovania vyplývajúci zo samotnej povahy veci, ako aj z konkrétnych skutkových okolností daného prípadu (námetka zániku podielového spoluvlastníctva v dôsledku reálnej delby nehnuteľností podľa práva platného na území Slovenska do roku 1950, spor ohľadne veľkosti spoluvlastníckych podielov, ako aj sporná otázka účelného usporiadania vzťahov ohľadne časti pozemku využívanéj spoluvlastníkmi ako prístupovej cesty k nimi výlučne užívaným častiam predmetných nehnuteľností) dospel ústavný súd k záveru, že predmetnú vec je potrebné kvalifikovať ako skutkovo zložitú.

Celkovú dĺžku posudzovaného konania nepochybne ovplyvnilo aj úmrtie viacerých účastníkov tohto konania v jeho priebehu, v dôsledku čoho bol okresný súd opakovane nútený zaoberať sa otázkou právneho nástupníctva účastníkov, ktorých spôsobilosť byť účastníkom konania zanikla.

Aj napriek uvedeným skutočnostiam však celkovú dobu posudzovaného konania priamo pred okresným súdom, proti ktorému sťažnosť smeruje (takmer šesťnásť rokov), nemožno vo vzťahu k povahe a zložitosti veci považovať za primeranú (obdobne napr. III. ÚS 9/00).

Ústavný súd preto skúmal, akou mierou prispelo k zjavne neprimeranej dobe prerokovania predmetnej veci správanie sťažovateľov ako účastníkov posudzovaného konania a v akej miere je táto doba dôsledkom postupu okresného súdu.

3.3. Pri posúdení správania sťažovateľov prihliadal ústavný súd na ustanovenie § 101 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), z ktorého pre účastníka konania vyplýva

procesná povinnosť poskytnúť súdu náležitú súčinnosť v záujme zabezpečenia plynulého postupu v konaní.

Ako už bolo uvedené, sťažovatelia L. J., A. R., V. R. a J. K. sa stali účastníkmi posudzovaného konania v roku 2003 v dôsledku právneho nástupníctva po R. R. (žalovanej v 1. rade).

R. R. zomrela... Osvedčenie o dedičstve sp. zn. 7 D/59/2003, D not 45/2003-Do z 3. októbra 2003, ktorým bol ustálený okruh dedičov po žalovanej v 1. rade, ako aj spôsob vyporiadania dedičstva na základe dohody dedičov, nadobudlo účinky právoplatného uznesenia o dedičstve 21. októbra 2003.

Obsah spisu sp. zn. 8 C 64/89 potvrdzuje námietku okresného súdu, že sťažovatelia L. J., A. R., V. R. a J. K. úmrtie žalovanej v 1. rade ani svoje právne nástupníctvo vo vzťahu k nej okresnému súdu bez zbytočného odkladu neoznámili. Okresný súd sa uvedenú skutočnosť dozvedel až z návrhu žalobkyne Ľ. R. na vydanie predbežného opatrenia podaného 21. novembra 2003. Uvedenú nečinnosť sťažovateľov nemožno označiť za aktívny a efektívny postup účastníka v sporovom konaní.

Za prejav nesúčinnosného správania v rozpore s § 101 OSP ani za dôvod predĺženia celkovej doby prerokovania predmetnej veci naopak ústavný súd nepovažoval opakované procesné návrhy doručené okresnému súdu 11. septembra 1991 a 23. októbra 1991 sťažovateľkou Z. R., ktorými žiadala prerušenie posudzovaného konania do právoplatného rozhodnutia okresného súdu vo veci sp. zn. 11 C 98/90, keďže podľa jej názoru obe konania na seba „*obsahovo nadväzujú*“, pokiaľ ide o otázku veľkosti spoluvlastníckych podielov jednotlivých spoluvlastníkov na nehnuteľnostiach, ktoré boli predmetom konania sp. zn. 8 C 64/89. Rozhodnutie o uvedených návrhoch, a tým aj o ďalšom postupe v konaní bolo plne v právomoci okresného súdu, ktorý uvedeným návrhom nevyhovel. Na pojednávaní konanom 11. septembra 1991 konštatoval, že kúpna zmluva, neplatnosť ktorej bola žalovaná v konaní sp. zn. 11 C 98/90, sa týka nehnuteľností odlišných od nehnuteľností, o ktoré ide vo veci sp. zn. 8 C 64/89, a konanie prerušil z iného dôvodu (otázka procesnej

spôsobilosti žalovanej v 2. rade). Ani v ďalšom priebehu konania nerozhodol okresný súd z uvedeného dôvodu o prerušení konania podľa § 109 ods. 2 písm. c) OSP.

Vo vzťahu k sťažovateľkám Z. R. a T. O. však ústavný súd prihliadol na to, že ako dedičky v konaní po poručiťke A. R. (žalovanej v 2. rade), ktorá zomrela..., mohli aktívnym postupom prispieť k jeho ukončeniu v primeranej dobe, a tým aj k ďalšiemu plynulému postupu v posudzovanom konaní sp. zn. 8 C 64/89. Dedičské konanie po žalovanej v 2. rade (právnej predchodkyni sťažovateľiek Z. R. a T. O.) sa však predĺžilo, ako to vyplýva zo správy súdnej komisárky o stave konania zo 6. decembra 1994 predloženej okresnému súdu, aj v dôsledku nereagovania dedičov na opakovanú výzvu súdnej komisárky, ktorou žiadala predloženie podkladov potrebných na prerokovanie veci. Nesúčinnostné správanie dedičiek v uvedenom konaní malo následne vplyv aj na predĺženie doby konania vo veci sp. zn. 8 C 64/89.

3.4. Pokiaľ ide o postup okresného súdu v predmetnom konaní, ústavný súd posudzoval obdobie po 15. februári 1993, na ktoré sa vzťahuje jeho právomoc, prihliadajúc aj na deň začatia konania a dobu, ktorá v konaní uplynula do 15. februára 1993.

V období od 22. júla 1993 (resp. od 15. februára 1993) do 19. novembra 1997 bránila konečnému rozhodnutiu okresného súdu vo veci procesná prekážka spočívajúca v úmrtí viacerých účastníkov a zároveň spoluvlastníkov, o zrušenie a vyporiadanie spoluvlastníctva ktorých v konaní išlo (A. R. – žalovanej v 2. rade, O. R. – žalovanej v 4. rade a žalobcu Ľ. R.). Okruh ich právnych nástupcov a zároveň spoluvlastníkov nehnuteľností, ktoré boli predmetom posudzovaného konania o zrušenie a vyporiadanie spoluvlastníctva, bol ustálený 19. novembra 1997. Okresný súd uvedenú skutočnosť procesne reflektoval na pojednávaní konanom 30. apríla 1998. Od uvedeného dátumu až do 7. februára 2003 (keď zomrela R. R. – žalovaná v 1. rade) však vo veci nerozhodol a nerealizoval ani efektívne a účinné procesné úkony smerujúce ku konečnému prerokovaniu a rozhodnutiu vo veci. V uvedenom období dochádzalo podľa názoru ústavného súdu v posudzovanom konaní k zbytočným priesťahom v dôsledku neefektívneho postupu okresného súdu.

Ústavný súd sa nestotožnil s argumentáciou okresného súdu o tom, že výsledok konania vedeného pod sp. zn. 11 C 98/90 mohol ovplyvniť spôsob vyporiadania podielového spoluvlastníctva účastníkov konania sp. zn. 8 C 64/89, a preto bolo potrebné vyčkať na rozhodnutie v označenej veci. Predmetom konania sp. zn. 11 C 98/90 bola žaloba A. R., Z. R., O. R. a T. O. proti Ľ. R. a L. R. o určenie neplatnosti kúpnopredajnej zmluvy vo forme notárskej zápisnice zo 7. januára 1988 týkajúcej sa prevodu iných pozemkov medzi účastníkmi, než boli pozemky, resp. nehnuteľnosti, ku ktorým malo byť zrušené a vyporiadané spoluvlastníctvo v konaní sp. zn. 8 C 64/89. Prípadné určenie neplatnosti napadnutého právneho úkonu okresným súdom v konaní sp. zn. 11 C 98/90 neriešilo otázku veľkosti spoluvlastníckych podielov účastníkov k nehnuteľnostiam, o ktoré išlo v konaní sp. zn. 8 C 64/89. K obdobnému záveru nakoniec dospel aj okresný súd na pojednávaní konanom 11. septembra 1991.

V období od 30. apríla 1998 do 7. februára 2003 zomrela žalobkyňa L. R.. Dedičské konanie po nej bolo právoplatne skončené 3. júla 1999. Zákonná sudkyňa zisťovala stav uvedeného dedičského konania a až do jeho skončenia vo veci sp. zn. 8 C 64/89 nekonala. Uvedený postup nepovažoval ústavný súd za účelný a efektívny, pretože z obsahu osvedčenia o dedičstve sp. zn. D 601/94, D not 772/94–K v dedičskej veci po poručiťovi Ľ. R. (manželovi L. R.), ktoré nadobudlo účinky právoplatného uznesenia o dedičstve 19. novembra 1997, vyplýva, že spoluvlastnícky podiel žalobcov na nehnuteľnostiach, ktoré boli predmetom konania sp. zn. 8 C 64/89, pripadol v rámci vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov zaniknutého smrťou poručiťa v celosti do dedičstva a na základe dohody dedičov o vyporiadaní dedičstva ho nadobudla výlučne Ľ. R. (dcéra Ľ. R. a L. R.). Predmetom dedičského konania po L. R. už teda nebol podiel na nehnuteľnostiach, ktoré boli predmetom konania sp. zn. 8 C 64/89.

Po podaní návrhu žalobkyne Ľ. R. na vydanie predbežného opatrenia 21. novembra 2003 postupoval okresný súd v konaní nariadením predbežného opatrenia 18. decembra 2003, ktoré však bolo na základe odvolania zrušené uznesením Krajského súdu v Trnave z 21. apríla 2004 s tým, že *„(...) žalobný petit v návrhu na vydanie predbežného opatrenia a tiež samotný výrok rozhodnutia o nariadení predbežného opatrenia je neurčitým*

a nevykonateľným“ pre nedostatky spočívajúce v neúplnom identifikovaní nehnuteľností a že „(...) súd prvého stupňa v zmysle § 157 ods. 2 O. s. p. nedostatočne odôvodnil svoje rozhodnutie, nakoľko z neho nie je vôbec zrejmé, z akých dôvodov bolo predbežné opatrenie vydané (...)“. Po vrátení veci na ďalšie konanie 23. augusta 2004 realizoval okresný súd viaceré procesné úkony spojené s doručovaním rozhodnutia Krajského súdu v Trnave z 21. apríla 2004 a s odstránením nedostatkov návrhu na vydanie predbežného opatrenia, ktoré vyústili nakoniec do rozhodnutia o zastavení konania o tomto návrhu. Prvý procesný úkon (v období po 21. novembri 2003) smerujúci k prejednávaniu a meritórnemu rozhodnutiu vo veci vykonal okresný súd až 25. apríla 2005.

Procesná aktivita okresného súdu v období po 21. novembri 2003 (keď sa dozvedel o úmrtí žalovanej v 1. rade a o tom, kto sú jej právni nástupcovia) sa obmedzila na konanie a rozhodovanie o návrhu na vydanie predbežného opatrenia (ktoré bolo navyše poznačené pochybeniami, ako to vyplýva z rozhodnutia odvolacieho súdu) a nesmerovala dôraznejším spôsobom k meritórnemu prerokovaniu a rozhodnutiu vo veci až do 25. apríla 2005.

V situácii, keď doba konania pred okresným súdom o žalobe z 1. marca 1989 presiahla štrnásť rokov (v novembri 2003), nemožno takýto postup okresného súdu považovať za efektívny a súladný so základným právom sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov. Podľa názoru ústavného súdu dochádzalo aj v tomto období (od 21. novembra 2003 do 22. marca 2004 a od 23. augusta 2004 do 25. apríla 2005 - v období od 22. marca 2004 do 23. augusta 2004 bol spis na odvolacom súde) v posudzovanom konaní k zbytočným prietahom v dôsledku neefektívneho postupu okresného súdu.

Ústavný súd dospel k záveru, že v dôsledku uvedených období neefektívnej činnosti okresného súdu, v ktorých dochádzalo k zbytočným prietahom v posudzovanom konaní, došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie ich veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy (bod 1 výrokovej časti nálezu).

3.5. Sťažovatelia sa svojou sťažnosťou domáhali podľa čl. 127 ods. 2 ústavy taktiež výroku, ktorým by ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v predmetnej veci konal bez zbytočných priet'ahov.

Pretože ústavný súd zistil porušenie základného práva sťažovateľov na prerokovanie ich veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy zo strany okresného súdu, prikázal okresnému súdu, aby v ďalšom priebehu posudzovaného konania konal bez zbytočných priet'ahov (bod 2 výrokovej časti nálezu).

3.6. Sťažovatelia vo svojej sťažnosti požiadali aj o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 100 000 Sk každému z nich, ktoré odôvodnili, tak že *„(...) právna neistota sťažovateľov sa v dôsledku neúmerných súdnych priet'ahov neustále zvyšuje. Táto situácia vyvoláva u sťažovateľov a ich rodín zbytočné napätie, ktoré mnohokrát končí konfliktmi medzi nimi. Sťažovatelia sú už v dôchodkovom veku, preto ich príjmy sú výrazne nižšie ako ostatných osôb v produktívnom veku. Súdne priet'ahy im spôsobujú zbytočné výdavky s nimi spojené. Z tohto dôvodu u sťažovateľov vznikla nedôvera k súdnemu systému a ochrane ich práv cestou súdneho konania“*.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Pretože porušenie základného práva sťažovateľov, ktoré ústavný súd zistil, nemožno napraviť obnovením stavu pred jeho porušením a výrok ústavného súdu deklarujúci toto porušenie nemožno vzhľadom na okolnosti prípadu považovať za dostatočnú a účinnú nápravu, priznal ústavný súd sťažovateľom primerané finančné zadosťučinenie.

Pri rozhodovaní o výške priznaného finančného zadosťučinenia prihliadal ústavný súd predovšetkým na dĺžku posudzovaného konania a zistených zbytočných priet'ahov (viac ako päť rokov a deväť mesiacov), na predmet posudzovaného konania a jeho význam pre sťažovateľov a na druhej strane aj na skutočnosť, že sťažovatelia prispeli k predĺženiu doby

prerokovania uvedenej veci. Pri posúdení intenzity nemajetkovej ujmy sťažovateľov zohľadnil ústavný súd (vychádzajúc zo zásad spravodlivosti) mieru zásahu do základných práv jednotlivých sťažovateľov s ohľadom na dobu, počas ktorej boli účastníkmi posudzovaného konania, rozsah a povahu zbytočných prietáhov v období, keď boli účastníkmi posudzovaného konania.

Ústavný súd považoval v tomto prípade za primerané priznať sťažovateľkám T. O. a Z. R. sumu 60 000 Sk (body 6 a 7 výrokovej časti nálezu) a sťažovateľom L. J., A. R., V. R. a J. K. sumu 15 000 Sk (body 3, 4, 5 a 8 výrokovej časti nálezu) zohľadňujúc nemajetkovú ujmu sťažovateľov spočívajúcu v pocitoch právnej neistoty. Vo zvyšnej časti ústavný súd návrhu na finančné zadost'učinenie nevyhovel (bod 10 výrokovej časti nálezu).

3.7. Sťažovatelia žiadali prostredníctvom svojho právneho zástupcu priznať náhradu trov konania pred ústavným súdom. Právny zástupca sťažovateľov vyčíslil výšku uplatnených trov právneho zastúpenia za dva úkony právnej služby pre šiestich klientov realizované v rokoch 2004 a 2005 (prevzatie a príprava zastúpenia a písomné podanie sťažnosti) sumou 42 274,50 Sk vrátane dane z pridanej hodnoty.

Podľa § 20 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška č. 655/2004 Z. z.“) účinnej od 1. januára 2005 patrí advokátovi za úkony právnych služieb vykonané pred dňom nadobudnutia účinnosti tejto vyhlášky odmena podľa doterajších predpisov.

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľov preto ústavný súd vychádzal z ustanovení § 1 ods. 3, § 11 ods. 2, § 13 ods. 3, § 14 ods. 1 písm. c), § 16 ods. 3, § 18 ods. 4 a § 20 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. v spojení s § 1 ods. 3, § 13 ods. 8, § 16 ods. 1 písm. a), § 17 ods. 2, § 19 ods. 3, § 22 ods. 3 a § 25 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb s tým, že predmet konania pred ústavným súdom o sťažnosti v zmysle čl. 127 ústavy je v zásade nevyjadriteľný v peniazoch a je nezameniteľný s primeraným

finančným zadosťučinením alebo s hodnotou predmetu sporu, o ktorom sa koná pred všeobecným súdom (III. ÚS 34/03, I. ÚS 129/03).

Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby v roku 2004 v konaní pred ústavným súdom predstavuje 4 534 Sk a hodnota režijného paušálu 136 Sk. Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby v roku 2005 v konaní pred ústavným súdom predstavuje 2 501 Sk a hodnota režijného paušálu 150 Sk. Základná sadzba tarifnej odmeny sa zníži o 20 %, ak ide o spoločné úkony pri zastupovaní dvoch alebo viacerých osôb. Ak je advokát platiteľom dane z pridanej hodnoty, zvyšuje sa tarifná odmena o daň z pridanej hodnoty. Ústavný súd preto v súlade s ustanovením § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde priznal náhradu trov právneho zastúpenia za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2004 a jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2005 pre šiestich klientov vo výške 42 234 Sk vrátane dane z pridanej hodnoty (bod 9 výroku tohto nálezu). Vo zvyšnej časti návrhu na priznanie náhrady trov konania nevyhovel (bod 10 výrokovej časti nálezu).

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. júna 2005